

VLOT-verkiezing Woonboot van het Jaar 2020

Juryrapport

woonbootvanhetjaar.nl | vlotwaterwonen.nl

Waterwoningen doen tegenwoordig niet meer onder voor vrijstaande villa's op de wal. Daarom organiseert waterwoonplatform VLOT sinds 2014 de Woonboot van het Jaar-verkiezing. De verkiezing laat zien waar we in Nederland goed in zijn: bouwen op het water. Het doel: een betere regelgeving voor waterwonen en meer erkenning voor deze bijzondere levensstijl. Want hoewel veel mensen waterwonen nog steeds zien als bohemien, is het tegenwoordig een bewust gekozen manier van wonen.

Elf waterbewoners schreven zich dit jaar in voor de verkiezing. Voorwaarde voor deelname is dat je waterwoning in 2020 gebouwd of verbouwd is. Uit de inzendingen blijkt hoe breed het begrip 'woonboot' is. Onder de deelnemers zijn een gerecyclede ark met een grote eettafel en bad, een nieuwbouwark van drie verdiepingen in een duurzame drijvende community, en een luxe varende woonschip voor een gezin van negen.

Nieuwe trend

Ook dit jaar laten waterbewoners zien dat ze niet bang zijn voor ruimtelijke en duurzame experimenten. Vrijwel alle inzendingen zijn 'van het gas af' – zélf s het schip in een museumhaven, dat historisch erfgoed is. Nieuwe trend dit jaar zijn de compacte slaapkamers. De daarmee vrijgekomen ruimte wordt gebruikt om allerlei hoekjes te creëren: om je terug te trekken en om samen te komen.

Drie genomineerden

In september 2021 bezocht de vijfkoppige jury een aantal ingezonden woonboten om de vier criteria goed te kunnen beoordelen:

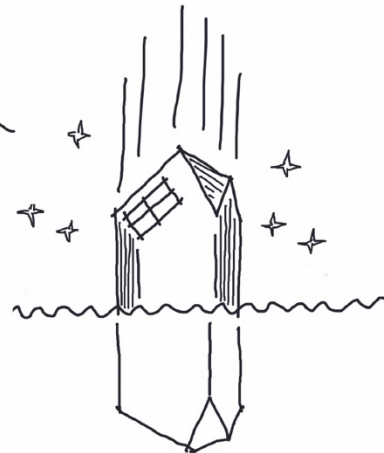
- Kwaliteit van het ontwerp (plattegrond, inpassing omgeving, materiaalkeuze)
- Techniek (duurzaamheid, installaties, technisch vernuft)
- Uitvoering (vakmanschap, materiaalgebruik)
- Waterbeleving (waterwoonkwaliteit, het zwitserlevengevoel)

Op basis van deze criteria zijn drie drijvende woningen genomineerd als mogelijke winnaar van de titel Woonboot van het Jaar 2020:

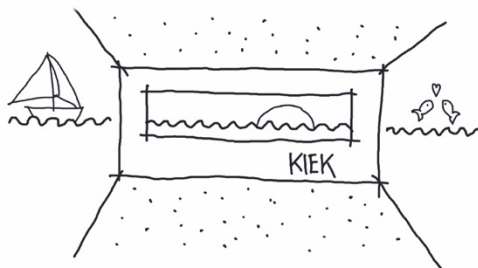
- Varend woonschip '**Frisia XV**' in Amsterdam
- De gerenoveerde ark '**Ark van Kiek**' in Oud Ade
- Waterwoning '**Floating Home**' in de duurzame drijvende woonwijk Schoonschip in Amsterdam

/ MAURICE & SANDRINE

/ WIEGER & ANOUK

/ KIEK VAN DER POEL

Varend woonschip Frisia XV

Locatie: Cas Oorthuyskade, Amsterdam

Architect: Egbert Duijn architect+, egbertduijn.nl

Bouwer: SRF Harlingen, scheepsreparatiefriesland.nl/projecten

Varen brengt dit gezin veel meer dan vakantie

Als op een onaangekondigd moment het water begint te trekken, varen ze binnen een halfuur het Markermeer op. Woonschip Frisia XV biedt de ultieme waterwoonbeleving van woonhuis en vakantiewoning ineen. Maar het samengesteld gezin van negen dat hier woont, weet de mogelijkheden nóg beter te benutten. Als de kinderen bij hun andere ouder verblijven, varen Maurice en Sandrine naar dat andere woonhuis, zodat de kids moeiteloos over kunnen stappen. Varen brengt het gezin dus veel meer vrijheid dan vakantie alleen.

Bij elk gesprek met architect Egbert Duijn kregen de bewoners nieuwe ideeën. In de boot zijn veel verschillende plekken gemaakt, zodat elk lid van het grote gezin de ruimte heeft. Om zich terug te trekken én om samen te komen. De slaapkamers in het voorschip – het afsluitbare domein van de jeugd – zijn met opzet compact. Zo ontstaat ruimte voor de voorlounge, de bovenlounge en de bioscoop.

Het hart van het schip is de woonkeuken met hangbank, eetbank, eettafel én kookeiland met dj-set en dansvloer. Dankzij de verschillende dekken – met kraan voor alle watersportartikelen – kunnen etentjes en feestjes tegelijk plaatsvinden. “Als we met vrienden afspreken, is dat meestal hier op het schip”, vertelt de oudste dochter. Zo krijg je er als waterbewoners sociale aantrekkingskracht bij. Tijdens de lockdown vormde de Frisia XV een plek om veilig met gasten te varen. En tijdens hun bruiloft maakten Sandrine en Maurice van hun schip een huwelijksboot.

Daar houden de clichés op. Opdracht aan de architect was nadrukkelijk om géén donker houten jacht-interieur te maken. De Frisia is uitgevoerd als luxe woning met een moderne nautische sfeer. Zo is het teakdek gemaakt van kunstteak. De schillen houtafval die bij het op maat maken van tropisch hardhout overblijven worden verlijmd, waarbij het nieuwe product een eigen tekening krijgt.

Ook de raampartijen hebben een eigen verhaal. Triple glas wordt nog niet in scheepskozijnen geleverd. Maar het gezin wilde graag een hoge isolatiewaarde, zodat ze onderweg meerdere dagen van het accupakket kunnen leven. Er zat niets anders op dan de Frisia te voorzien van woningkozijnen. Bij het afmeren in de sluis werd twee keer het glas uit de sponning geduwd, door de druk van het schip tegen de wal. Nu let iedereen erop dat de stootwil niet precies voor het raam hangt.

In de stuurhut navigeer je via digitale schermen. Ook vind je hier de beveiligingscamera's, en je leest er de energieopbrengst van de zonnepanelen en warmtepomp af. De stuurhut is bovendien kantoor voor vier werkplekken, waarvan er twee héél knus achter de trap ingebed zijn. In het gastenverblijf getuigen een opklaptafel en schuin weglopende trap van vakmanschap en vernuft. Toch zat daar niet de grootste meerwaarde van de architect. “Buiten de verantwoordelijkheden van de aannemer om zijn er nog oneindig veel onderdelen uit te zoeken en aan te sturen”, zegt Maurice. “In die zaken zijn we zelf aannemer geweest.”

Al dat uitzoekwerk voor het optimaal varende, buitengewoon duurzame én ultiem comfortabele schip was een uitdaging voor de architect, die diep in de materie dook om de beste optie boven

water te halen. Egbert Duijn kan zich zonder schroom al na zijn eerste varende schip expert noemen.

Gerenoeverde woonark Ark van Kiek

Locatie: Vennemeer, Oud Ade

Architect: Rooijackers architecten, rooijackersarchitecten.nl

Bouwer: Timmerbedrijf Hoga, Kiek van der Poel met familie en vrienden

Een onbetaalbare waterervaring voor een minimaal budget

Zelfvoorzienend en zo dicht mogelijk bij de natuur leven, dat is de wens van Kiek. “Hier in Oud Ade ben ik geboren en ik ga hier nooit meer vandaan.” Dus hoeft ze niet te voldoen aan wat normaal is, en kan ze een ark bouwen rond haar eigen, specifieke wensen. Aan een tafel en een bad heeft ze genoeg. Wat Kiek betreft had de ark dus wel kleiner gemogen. Maar de oude betonbak van haar ouders vervangen voor een kleinere nieuwe, dat gaat tegen haar duurzame inborst in.

Triodos Bank – naast Rabobank de enige hypotheekverstrekker voor woonboten – hanteert als financieringsvoorwaarde en duurzaamheidseis een “maximaal vijf jaar oude ark”. Het is Kiek wonderbaarlijk genoeg gelukt de bank te overtuigen dat hergebruik van haar 50 jaar oude betonbak óók binnen de duurzaamheidseisen past. De scheuren in de bak zijn gerepareerd en Kiek kreeg anderhalve ton lening. Met denken vanuit wat je wél hebt bouwt ze een huis dat haar precies past.

De vloerhoogtes voegen zich naar het gebruik van de ruimte: aan de zuidelijke kopse kant is de vloer verhoogd om ruimte maken voor de berging (het ‘vooronder’). Zo ontstaat de verhoogde opkamer, een knusse zitplek grenzend aan een terras met ondergaande zon. Onder de verhoging aan het andere uiterste is de wasruimte. Daar vind je ook de warmtepomp – met bron in het water van het Vennemeer. Bovenop de verhoging is de bedstee gebouwd. En vanuit daar klim je zó in bad.

In dat ligbad heb je trouwens echt een fantastische waterbeleving! Over de volledige lengte van de boot is een 15 meter lang meubel gebouwd, waarin keuken en badkamer zijn opgenomen. Erboven ontwierp Rooijackers een doorlopend panoramaraam. Of je nou kookt of in bad zit, je hebt altijd breed uitzicht over het water. Aan de zonnige – en windvrije – walkant staat de harmonica-pui een groot deel van het jaar helemaal open, zodat je half buiten woont.

De vrije overspanning is bereikt met een 1,1 meter hoge houten vakwerkkligger met een zeeg. Aan de zonnige en windvrije walkant staat de harmonicapui een groot deel van het jaar helemaal open, zodat je half buiten woont. Of je nu in bed ligt, in bad gaat of lekker in je luie stoel zit; overal in de ark ervaar je het water.

De isolatiewaarde van de ark is net zo hoog als die van een nieuwbouwwoning, terwijl de eisen voor een woonboot lager zijn. Ondanks beperkt budget stond de warmtepomp nooit ter discussie. Zelfs de plafondlampen boven het 15 meter lange aanrecht zijn gerecycled uit de oude boot. De zonwering en stalen trap zijn wegbezuinigd. Wel kocht Kiek een lasapparaat om zelf die trap te kunnen bouwen.

Een sleuf boven het bed laat licht uit de daklichten in de gang én op het bed vallen. De ruimte achter de wc-bril is precies groot genoeg voor shampoo en doucheschuim. Uit de wand komen twee velletjes wc-papier; de rollen zijn weggewerkt in de kast erachter. In de bedstee is het nachtkastje een vakje dat aan de andere kant een kastje voor je sleutels is. Echt sympathiek wordt het als je ziet dat alles in deze ark tot in detail doordacht is.

Nieuwbouw-woonark Floating Home

Locatie: Johan van Hasselkade, Amsterdam, schoonschipamsterdam.org

Architect: i29 architects en Chris Collaris, i29.nl en chriscollaris.nl

Bouwer: Hagoort BV, Simon Sintenie, hagoortbv.nl

Een drijvend huis rond een vide om elkaar te vinden en te ontlopen

Welke ruimte favoriet is bij de vier bewoners van deze zwart houten ark? Dat verandert elk seizoen! In de winter is de keuken onder het schuine dak behaaglijk en licht. Vanaf de bank op de entreeverdieping wordt het uitzicht over het terras als een schilderij omkaderd. “In de zomer verschuiven we de tafel in de loggia aan het drijvende terras, en dan is het wéér genieten,” zegt bewoner Wieger namens zijn gezin.

Eén ontwerpvoorstel kreeg het gezin van hun architect – meer bleek niet nodig.

Interieurarchitect i29 wist hun A4'tje met kreten als ‘kleine slaapkamers’ (kinderen zijn daar toch zelden) en ‘ruimte om elkaar te kunnen ontlopen’ in één poging te vertalen naar het juiste huis. Wel was een aanpassing in hoogte nodig om aan het kavelpaspoort te voldoen. Daardoor zijn de vloeren dun uitgevoerd en is de vorm van het gedraaide dak ontstaan. Achteraf is juist dat dak de eyecatcher van de ark. Het is door de regeltjes dus mooier geworden.

De ark is van binnenuit ontworpen. “We zijn nog steeds blij met de keuze voor een interieurarchitect als bouwkundig architect”, zegt Wieger. “Die twee disciplines vanaf moment één aan tafel heeft echt een geweldige boot opgeleverd, waar we ons enorm thuis voelen. De lichtinval die op elke verdieping anders is, het beschutte versus het open gevoel, de creatieve manieren die gevonden zijn om de ruimte optimaal te benutten.” De vide, die onder waterniveau begint, geeft vorm aan de wens om een zo groot mogelijke gemeenschappelijke leefruimte zonder ‘kamertjes’ te maken. “We hebben al eens zonder problemen boven én beneden tegelijk een feestje gegeven.”

De grote leefruimte over meerdere verdiepingen bevat een open stalen trap in vier delen. Die trap verbindt de kindervloer, het terras, de entreeverdieping, de leefkeuken en het dakterras met elkaar. “Wat doe je me aan!”, dacht Wieger toen hij de prijsopgave zag. Maar het gewicht van de stalen trap was al in de drijvende woning ingecalculerd, dus die trap kwam er. Nu beschouwen ze die trap als het “bizar mooie” hart van het huis.

Op Schoonschip hebben de bewoners als groep de ambitie om de duurzaamste drijvende woonwijk van de wereld te realiseren. Ze hebben zelf kavelpaspoorten ontwikkeld, waarin naast de reguliere zaken ook duurzaamheidseisen rondom isolatie en energiegebruik (EPC<0), een vergistingstoilet en smartgrid zijn vastgesteld. In dit geval is de bron van de warmtepomp verwerkt in de betonbak waarop de woning drijft. Daarmee is de omvangrijke en hoge ruimte goed warm te houden.

En de winnaar is... Ark van Kiek!

De jury heeft respect voor de eigengereidheid, durf en inzet van de maker/bewoner en kiest de Ark van Kiek tot Woonboot van het Jaar 2020. Met eenvoudige middelen is optimaal gebruikgemaakt van de mogelijkheden, de locatie en de wateromgeving. Het meest enthousiast is de jury over hoe iemand haar woonwensen om weet te zetten in een ark die haar als een handschoen past.

Speciale vermelding: historisch erfgoed

De jury hecht er waarde aan het schip De Kaper in de Museumhaven van Amsterdam (dekaper.blog) een speciale vermelding te geven. Als je historisch erfgoed bent, zijn er veel restricties aan je woonwensen. Het is de bewoners desalniettemin gelukt hun woonschip te verduurzamen met een

warmtepomp. Bovendien is het comfort van de ark gelijk aan dat van een nieuwbouwwoning. Dat is een voorbeeld, een streven, én onze hoop voor andere historische schepen.

Publieksprijs Woonboot van het Jaar 2020

Met een ruime meerderheid van de stemmen op woonbootvanhetjaar.nl wint de Ark van Kiek dit jaar óók de publieksprijs! De waterwoning van Kiek van der Poel mag zich dus ook winnaar van de Publieksprijs Woonboot van het Jaar 2020 mag noemen. Gefeliciteerd!

De VLOT-verkiezing Woonboot van het Jaar wordt mede mogelijk gemaakt door de Landelijke Waterwoon Organisatie, ZeeDesign, Habitat Advocaten, Hercules Floating Concrete, Drijvend Wonen, VLOT-verzekerd, Salonboot Prins van Oranje, Benecke Waterwonen en KSB.